

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VII. ARG.

STOCKHOLM, 1 JUNI 1918

N:r 11.

Köpsläende.

Högern tycker icke om, att man säger att den vill begagna den kvinnliga rösträttsfrågan som kompenstation gentemot andra författningsfrågor. Av hovrättsrådet Ekmans brev, som återgives på annat ställe i dagens nummer, framgår med all tydlighet, att han känner sig kränkt över denna beskyllning, och då statsministern i sitt anförande under debatten ansåg, att utskottsreservanternas mening med att i år framhålla, att frågan icke finge lösas "isolerad", möjligen kunde vara den, att de ville "liksom sälja den kvinnliga rösträtten dyrare än de kunna göra nu", så utlöste detta yttrande såväl hos hr Swartz som hos hr Trygger utbrott av en indignation, som föreföll fullt äkta i ögonblicket.

Men hur kan man på annat sätt förstå högerns nu plötsligt påkomna önskan om att sammankoppla vår fråga med nu föreliggande övriga författningsfrågor? Vilken högerman man än frågar angående skälet härtill, får man till svar, att högern när den tar ståndpunkt till dessa olika författningsändringar måste ha överblick över det hela för att kunna avväga sina medgivanden så, att en demokratisering av författningen på ett håll icke ytterligare skärpes genom ändringar i samma riktning jämväl på andra punkter. Och det är för att göra denna syn på saken i någon mån plausibel, som högern alltjämt vidhåller påståendet om, att den kvinnliga rösträtten skulle komma att gynna socialdemokraterna på högerns bekostnad.

I den protestresolution, som L. K. P. R. publicerade dagen efter riksdagsdebatten, och som hovrättsrådet Ekman vänder sig emot, står endast, att detta påstående strider mot verkligheten, så som denna framgår såväl av överdirektör Widells utredning som av all hittills gjord erfarenhet. Den kvinnliga rösträttens genomförande på samma villkor som för män kommer icke att gynna något parti, därför duger den icke som föremål för kompenstation eller till köpsläende partierna emellan. Högern är eljest mycket rask med att framhålla, att även inom väns-

*Der skrider i Lyset et frelsende Tog,
det kalder ved Smaamandens Døre,
paa Lovgiverporten det rungende slog,
selv døveste Drog maa det høre.*

*Det sender sit Bud til hvert eneste Hjem,
og Hænderne vinker, hvor Toget gaar frem.*

*Den gudskabte Ret, som hos tænkende Mænd
staar adlet blandt Jordlivets Goder,
den skulde du nægte din kæreste Ven,
din Hustru, din Søster, din Moder!*

*Nej, dette de Byrder i Felt som i Lejr,
hvor skendigt at nægte dem Part i vor Sejr!*

JEPPE AAKJÆR.

tern kärleken till rösträtt för kvinnor icke är synnerligen djupt rotad, men den vill icke se, att i den mån detta är sant, beror det just därpå, att intet av vänsterpartierna av denna reform väntar några partifördelar; det bestämmande för vänstern härvidlag är att den kvinnliga rösträtten är en ofrånkomlig konsekvens av dess allmänna demokratiska principer och därför får lov att genomföras utan hänsyn till partisynpunkter. Att entusiasmen då icke blir så stor, är visserligen icke idealiskt, men det är mänskligt och begripligt.

Hr Trygger försökte i debatten möta statsministerns förmodan, att högern med tillhjälp av kvinnornas medborgarkrav ville vinna fördelar i fråga om den kommunala rösträtten, genom motfrågan: "Varför skulle man köpa en sak, som man redan har?" Den 40-gradiga skalan är svensk lag, och Första kammaren har sin grundlagsenliga rätt att vägra sitt samtycke till dess slopande.

Argumentationen ser slående ut vid första ögonkastet, men även den torde — som hr Trygger säkert mycket väl vet — vara stridande mot verkligheten. Visserligen har högern den 40-gradiga skalan, men den har ingalunda lika säkert dess nuvarande verkningar. Ifall den kungl. propositionen om lika kommunal rösträtt avslås i år, kommer nog just ingenting att hända, men

om detsamma sker efter 1920 års lands- tingsval, och regeringen då upplöser Första kammaren, så kanske det kommer att kännas obehagligt för högern. Kanske hoppas den dessförinnan kunna störta regeringen, men även om det skulle lyckas, blir det ju bara en galgenfrist. År 1920 ha vi val till Andra kammaren också, och det är knappast sannolikt, att de komma att gå i högerriktning.

Men nog är det möjligt att för kvinnorösträtten gången blir den, att vänstern först får lov att erövra den lika kommunala rösträtten och sedan utan högerns medverkan föra vår fråga till sin lösning. Men då går högern miste om sitt högre åldersstreck.

A. W.

Ny landvinning.

Ny förening är bildad i Vallsta, Gävleborgs län, av fröken Emma Aulin. Föreningen räknar 25 medlemmar. Ord- förande är sjuksköterskan fröken Gertrud Sandberg.

Nya rösträttssegrar.

I Texas, den till yttinnehållet största av Nordamerikas Förenade stater, ha kvinnorna fått rösträtt till förberedande val, och Amerikas rösträttskarta har utökats med ett nytt, vitt fält. Samtidigt meddelar ett telegram från Zürich att den peruanska senaten beslutat införandet av rösträtt för kvinnor i Peru.

De danska kvinnornas första politiska val.

Resultatet av de danska kvinnornas första deltagande i de politiska valen kan anses vara ganska tillfredsställande, om man tar hänsyn till de nuvarande abnorma förhållandena. Kvinnorna deltog i stort antal både i folketingsvalen och senare i valen till landstinget. Och till den nya riksdagen valdes kvinnliga representanter för samtliga de politiska partierna, sammanlagt 9 kvinnor, varav 4 i folketinget och 5 i landstinget. Med hänsyn till partifärg fördela sig kvinnorna sålunda: regeringspartierna (det radikala partiet och socialdemokrati- en) ha en kvinnlig representant var i folketinget och en var i landstinget, konservativa folkpartiet har två kvinnliga medlemmar i folketinget och ingen i landstinget. Slutligen har partiet "Venstre" tre kvinnliga representanter i landstinget och ingen i folketinget.

Folketingsvalet försiggick enligt den nya grundlagen, under olika former i huvudstaden, där det var proportionella val efter listor, och i det övriga landet, där valet förrättades i enmansvalkretsar, vartill kom ytterligare ett antal suppleringsmandat. Tre av de kvinnliga folketingsmedlemmarna valdes på listor i huvudstaden, den fjärde fick ett suppleringsmandat efter att ha uppnått en ansenlig minoritet av röster i ett par enmansvalkretsar. I enmansvalkretsar voro ytterligare tre kvinnliga kandidater uppställda (en radikal, en "venstre" och en "ny höjre"), av dem blev dock ingen vald. Två av dessa, nämligen fru Julie Arenholt i Gentoftekretsen och fru Marie Lassen i Rudköbingskretsen, uppnådde rätt betydliga röstetal, men då båda voro uppställda i enmanskretsar, som i båda fallen behölls av den förutvarande representanten, blev ingen av dem vald, ej ens till suppleringsmandat. De stå nu som landstingssuppleanter för sina respektive partier (radikala och "venstre") och det finnes således en möjlighet att de komma in i riksdagen under valperiodens gång.

Då ett så litet antal kvinnor voro uppställda i enmansvalkretsar, kan man ej draga några slutsatser om huruvida uppställandet av kvinnliga kandidater har påverkat kvinnornas deltagande i valet. Ej heller är det möjligt att efter detta val göra sig någon föreställning om i vilken riktning kvinnornas rösträtt framdeles kan tänkas kunna påverka den politiska utvecklingen i Danmark. Det är klart att åtskilliga i kvinnornas in-

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: GUELI HERTZMAN-ERICSON.

Redaktion och Exp.: 6 Kardiansmakaregatan II

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.

Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1918 Kr. 2:50.

Lösenummer 15 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av kr.

3:25 i postanvisning till tidningens exped.

Annonspris: 10 öre per mm. å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

tressen och levnadsförhållanden djupt ingripande lagförslag skola komma under behandling och möjligen avgöras under denna valperiod (4 år), bland dem alla de av den skandinaviska familjerättskommissionen utarbetade lagförslagen i familjerätt, vidare flera stora skol- och uppfostringsfrågor samt viktiga kyrkliga frågor, och slutligen en hel rad sociala frågor. Men intet av allt detta framhölls på starkare vis under valagitationen, som i det hela gick i krigssituationens tecken.

Vad som tydligen hade det största inflytandet på kvinnornas deltagande i valet, var krigssituationen och ej minst den sida därav, som berör folknäringsförhållandena. Det är dock naturligt nog att dessa spelat en större roll för städernas kvinnor än för kvinnorna på landsbygden, då folknäringsfrågorna — om man frånräknar reglerings- och ransoneringsbestämmelser — ju utan tvivel äro mer brännande i städerna än på landsbygden. Därför kan man ej heller draga några slutsatser av det förhållandet att kvinnorna på landet oftare ha röstat efter politiska linjer än städernas kvinnor, vilka, utgående från den praktiska uppfattningen, att våra folknäringsproblem artat sig någorlunda väl under den sittande regeringen, i stort antal röstat på regeringspartiernas kandidater och listor.

För kvinnosaken i allmänhet kan valet icke sägas ha utgjort någon påtaglig seger. Den har till det yttre icke spelat någon roll i något avseende, och knappast någon av de valda kandidaterna kommer att intaga en ren kvinnosaksställning. Men det har ej varit möjligt att få fram sådana kandidater, hur värdefullt det än skulle ha varit under riksdagens behandling av de ovannämnda olika frågorna att ha haft åtminstone någon representant för kvinnosaken.

Likväl finnes det goda möjligheter för att valen indirekt bidragit till att ge kvinnorörelsen vind i seglen. Från Dansk Kvindesamfund framställdes en rad interpellationer till samtliga kandidater, som dels tillställdes dem skriftligen, dels vid valmötena. Det var frågor angående kvinnornas och barnens ställning i det moderna samhället. Den outtröttlighet, varmed dessa frågor bragtes på tal från kvinnornas sida liksom den älskvardhet varmed de genomgående mottogos av kandidaterna, har utan tvivel varit av betydelse såsom väckande intresse. Man kan hoppas, att jordmånen har blivit väl förberedd i många och stora kretsar för de idéer, som den moderna kvinnorörelsen representerar. De danska kvinnorna kunna således taga upp arbetet under de kommande åren med det goda hoppet, att nästa valdag skall medföra betydligt större resultat för kvinnorna. *Karen Hessel.*

Vid de senaste valen till det danska Landsdinget ha följande kvinnor blivit invalda: Nina Bang, Marie Christensen, Marie Hjelmer, Olga Knudsen och Inger Schmidt.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33

n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags

DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR

till billiga bestämda priser. Obs! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Rösträtt och sommartider.

Sommaren, försöringsringens tid för så många, står för dörren. Från städerna söka sig alla, som kunna, ut till landet, skogarna, fjällen, havskusten. Vinterns atrofi skakas av, arbetets nötning på krafter och sinne fordrar ersättning i nya, friska celler; för en och annan måste också ett intensivt nöjesliv under vintermånaderna utbytas mot ett lika intensivt under sommars dagar, ehuru vanligen under sundare former. Ett av våra mest typiskt svenska karaktärsdrag, den lyriska naturkärleken och det utpräglade stadshatet bryter fram i försommartider lika ofelbart som markens blomster och löven på träden. För en hel del bland oss, säkerligen den största kategorien, utgöres sommarvilan blott av några få, oändligt hastigt flydda semesterdagar, ur vilka skall sugas så många rekreation som möjligt efter långa mardrars nervslitande mödor och så pass krafter, som det står till att uppdra till arbetet, som snart åter står för dörren.

För landsbygdens kvinnor, mödrarna och dottrarna i jordbrukarhemmen, ställer sig sommaren i de allra flesta fall helt annorlunda. För dem betyder den ljusa årstiden flera arbetstimmar på dygnet, solen väcker tidigt och går själv sent i säng, trädgården skall skötas om, intensivare nu än annars, folket skall ha mat och passning, och tusen sysslor ligga och vänta på flitiga kvinnohänder. För mor eller syster gäller det att inte känna efter varken krämpor eller trötthet. "Sjuk, det får man vara på vintern." Det blir heller inte mycken tid över att tänka och reflektera. Man tycker ju att det var litet eget det där med rösträtten förstås, som inte gick igenom i år heller, och det kommer kanske så långt som till ett nappatag med manfolken om den saken, men på det hela taget tar man det ganska lugnt och låter vem som vill få sista ordet, när man skall ut och ge kritterna mat eller det lider mot mjölkdays. Det känns nu en gång så för många av dessa jordbrukets kvinnor, att antingen de hade rösträtt eller ej, så går livet i sina gamla färör som det alltid gjort, sysslorna äro desamma i år som i fjol och skulle bli nästa år, och någon "lönefråga" har man i allmänhet inte att dras med. Man bara går på som mor och mormor gjort före en själv.

Många ha dock börjat fundera på att rösträtt, det vore nog inte så galet att ha i alla fall. Man borde kunna ha ett och annat att säga till om, fast man var kvinna och bodde på landet. Det märktes på många ting, att den som hade makt, den fick lättare sin rätt än den som ingen makt hade. Det var så mycket som i synnerhet i dessa sista tider grep in i den enskilda lanthushållningen, som man kunde velat vara med om att bestämma. Inte ens i ortens livsmedelsnämnd hade de tänkt på att välja in en kvinna. Och barnen sen,

som skulle ut i världen! Det vore ju inte alldeles ur vägen, om mor också kunde få känna det direkta intresset av att i sin lilla mån kunna jämna vägen för dem, där de snart skulle sträva, var på sitt håll. Och det gjorde hon bättre och effektivare med valsekeln i handen än utan, det hade hon tydligen klart för sig. Det var så många "frågor", som skulle lösas, så många lagar och förordningar, som stiftades, och framtidens släkte, barnen och barnbarnen, nog lågo de henne varmast om hjärtat av allting, och visst ville hon efter måttet av sina krafter vara med om att resa murarna och bättra på den samhällsbyggnad, där de skulle rycka in och bli bofasta.

Det finnes många intelligenta, vakna jordbrukarkvinnor i vårt land, som inse, att kvinnorna ingenstans komma utan sin medborgarrätt och många andra, som blott behövde en impuls, ett ord i rätta ögonblicket för att inse det samma. Sommaren är en tid, som i viss mån sammanför städernas och landsbygdens befolkning. Den rösträttsintresserade kontoristen eller lärarinnan, som om vintrarna har tillfälle att bevisa rösträttsmöten och föredrag, skall bli förvånad över att finna så mycken livaktighet och vakenhet i avlägsna landsändar, där milen äro många och skymningen faller tidigt om vinterkvällarna. Men hon skall även finna ett kompakt oförstående och en fullständig brist på reflexionsförmåga på många håll. Låt de snart flydda sommarveckorna icke rinna bort förgäves! Det faller sig ganska naturligt att samtalet kommer in på kvinnorösträtt i dessa tider. Grip det psykologiska ögonblicket och gör vad göras kan av det! Det är inte precis roligt att gå omkring med flygblad i fickan och verka kolportör. Det är inte heller det fanatiska, läsarsaktiga i vår rörelse — tendenser ditåt finnas, gunås! — som griper människor och kommer dem att begrunda saken, det är fastmer den sunda, klara logiken, den enkla påtagligheten, det "Stuart Millska", som åstadkommer omvändelserna.

Ingen kan vara blind för det verkliga narrspel högermotståndarna drivit med kvinnornas rösträttsfråga år efter år. Måttet rågades verkligen med den på sina håll fullständigt urbotade debatt, efter vilken frågan ånyo fälldes för några få veckor sedan.

Vi måste hålla rösträtten levande i oss, kvinnor i stad som på landet, det är enda utvägen, om den också inom en överskådlig framtid skall kunna bli konkret verklighet. Vi få i år mindre än någonsin låta sommaren bli "den döda säsongen" ifråga om rösträttsarbetet. Nu är det sannerligen inte tider att slå sig till ro och vila!

Elsa Alkman.

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

Kvinnorna och världsförsoningen.

Tron på att kvinnorna skulle kunnat förhindra världskriget, om de haft tillräckligt politiskt inflytande, har kanske på sina håll rubbats. Men ännu finnas, mitt i de krigförande länderna, kvinnor, som ej låtit böja sig av all besvikelse, utan tappert hålla stånd i det aktuella fredsarbetet. Och hos oändligt många finns åtminstone vissheten om att kvinnorna ha en stor uppgift vid den stora uppgörelsen, vid återuppbyggnaden av mänsklighetens gemensamma egendom, hela den internationella kulturen.

Det var den vissheten, som gav en grupp schweiziska kvinnor mod och styrka att redan nu åstadkomma en kvinnokonferens för att förbereda det internationella samarbetet, särskilt i för kvinnorna aktuella frågor. Trots oerhörda svårigheter, passhinder för neutrala och krigförande, kom konferensen till stånd i Bern i april detta år, visserligen i mycket mindre skala, än man hoppats. Men i Schweiz funnos lyckligtvis i tid representanter för olika nationer. Den detaljerade rapporten om förhandlingarna är ännu ej färdig, men visst är, att detta försök som väsentligaste utbyte hos deltagarna stärkt övertygelsen om kvinnornas plikt och förmåga att med allvar gripa sig an arbetet på försoning och förståelse mellan de nu stridande folken.

Främst gäller denna plikt de neutrala kvinnorna, vi som ännu ha krafter att arbeta, som borde kunna oförvillade av personlig ståndpunkt se det bästa hos de olika parterna och binda samman de gemensamma kvinnointressena, de djupast mänskliga föreningsbanden.

Men hur bereda vi oss här för denna uppgift att bygga broar mellan folken?

Om kvinnorna icke inom sitt eget folk ta som sin uppgift att verka enande och försonande, att företräda rättvisa och förståelse för oliktankande, respekt för motståndare, hur skola de då kunna göra något för mänsklighetens försoning? Tänk på tonen bland bildade genomsnittskvinnor, när samtalet kommer in på politik. Var och en citerar sin tidning som oryggligt sanningssorgan, bara att påståendena bli ännu mer tvärsäkra, utfallen mot andra sidan ännu mer hätska och personliga, skvallret ännu hänsynslösare. Det är troligt, att genomsnittsmännen äro likadana, när de politisera privat. Men om kvinnorna ej bli bättre än dessa män, så är deras insats i det politiska livet av föga värde. I stället för att föra in en renare luft, komma de att förgifta den än mer, hetsa motståndarna och skärpa tvedräkten.

Men vi måste ju hoppas, att räddningen ligger i det fulla ansvaret för kvinnorna, att det skall tvinga oss till självbehärskning och rättvisa. Det är ju hög tid att förbereda sig på detta ansvar, att kvinnorna i sitt eget land praktisera den försonlighet, som de sedan skola söka åstadkomma mellan folken. Ofta blir det att göra sig själv försvarslös, om man vägrar att använda förgiftade vapen, men kanske är detta enda vägen att småningom avväpna motståndaren. Och först då kunna vi väl uppträda som förmedlare och hjälpare åt de i misstro och hat ännu för långa tider skilda folken.

Naima Sahlbom.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Provert. landsorten sändas gratis o. franco.

Protestmöten över hela landet.

"Låt oss blåsa liv i glöden, låt oss hålla värmen kvar".

Dessa ord ur Snoilskys översättning av en av Bérangers dikter borde i dessa dagar ropas ut till alla Sveriges kvinnor, ty glöden får icke slockna, likgiltighetens falaska får icke lägra sig över känslor, ännu så levande av harm och indignation. Över allt Sveriges land har protesten mot Första kammarens samlat kvinnorna i tusenden och åter tusenden, vilka givit uttryck åt de känslor som behärskat dem sedan de åter blivit försmäddade och kastade åt sidan. I Skåne anordnades av Skånes länsförbund och Männe-ns F. K. P. R. därstädes ett synnerligen storstilat möte, som samlade deltagare till ett antal av 5,000. Mötet ägde rum i Malmö Kristihimmelsfärdsdagen och fru Elsa Nordlund skriver därom följande:

"Dagen bröt in med strålande sol, och vid 11-tiden var det en ansenlig skara representanter, som vid bangården samlades kring de unga studentmarskalkarna för att få upplysningar om vägen till mötesplatsen.

Där sågs den ädla och blida fru Kristina Borg, som med sitt brinnande hjärta och sina uppoffrande krafter alltid är redo, när ett stöd behöves, där sågs fru Anna Wicksell, vår avhållna och saknade ordförande i Skåneförbundet, som kommit ner för att ge glans och kraft åt Skånes protest och många andra trogna arbetare i rösträtts tjänst. Dagens förhandlingar inleddes med ett enskilt ombudsmöte å realskolan. Där mottogs vi av Skåneförbundets outtröttliga sekreterare, fröken Anna Nilsson, i hennes eget rike, läroverkets teckningssal. Förhandlingarna leddes av förbundets vice ordförande, e. o. hovrättsnotarien fröken Elisabet Nilsson, och rörde sig huvudsakligast om riktlinjerna för vårt upplysnings- och agitationsarbete under kommande höst.

Vid halv 1-tiden var det tid att bryta upp till Slottsparken, där det offentliga mötet ägde rum klockan 1. Redan vid ingången till den vackra parken, som stod i sin fagraaste vårskrud, möttes vi av unga, vitklädda studentkor med band i rösträtts färger. De hade redan börjat försäljningen av det

lilla "rösträttsflaggmärket", som sedan syntes ganska allmänt på såväl män som kvinnor. Nere vid Linnéplatsen, där talarstolen rests, stod redan en talrik skara och väntade. Talarstolen var vackert klädd med svenska flaggor och rösträttsflaggor, och på var sin sida stodo Malmö F. K. P. R:s och Kristianstads F. K. P. R:s vita stan- dar för att representera de båda länen. Mötet öppnades av förbundets nuvarande ordförande, fru Maja Strandberg, som med några ord omtalade anledningen till mötet och hälsade de närvarande välkomna. Sedan bestogs talarstolen av fru Anna Wicksell, mottagen av stormande applåder. Hon upptog till behandling och vederläggning högerens tre huvudsakliga skäl mot vår fråga. De övriga skälen fann fru Wicksell ej värda att ens uppta för att skämta med. Som första skäl, vilket högeren upprest mot kravet, räknade fru Wicksell, att högeren ville ha utredning, men högeren hade aldrig begärt utredning, endast talat om en dylik, då det lär vara kutym inom kamrarna, att det parti, som begär utredning, i viss mån anses bunden för frågan, men högeren vill ej låta binda sig i detta fallet. Det andra skälet var, att högeren hänvisat till att inte ens vänster stod enig vid frågans behandling, men oenigheten var ej större, än att socialdemokraterna, trots sin självständiga och divergerande uppfattning i frågan om att gifta kvinnor skulle för sin rösträtt vara beroende av, om deras män falla för konkurs- och utskyllsrekretet, dock röstade för regeringens proposition. Så var det med den oenigheten!

Det tredje skälet bestod i att högeren denna gång önskade, att den kvinnliga rösträtten skulle behandlas tillsammans med de övriga författningsfrågorna. Så låter det nu, men när kvinnorna, då den allmänna rösträtten behandlades, begärde att få sin fråga upptagen och löst i samband med männens, då hette det: nej, kvinnornas rösträttsfråga bör lösas ensam, ej sammankopplad. Vi böjde oss då, ty männens arbete för sin fråga hade pågått längre och vårt var ungt ännu, men

nu ha även vi strävat och arbetat och hade hoppats, att eftersom vi kommo ensamma, så skulle vi bli hörda, men för Första kammaren finnas alltid anledningar, när det gäller att neka och bromsa.

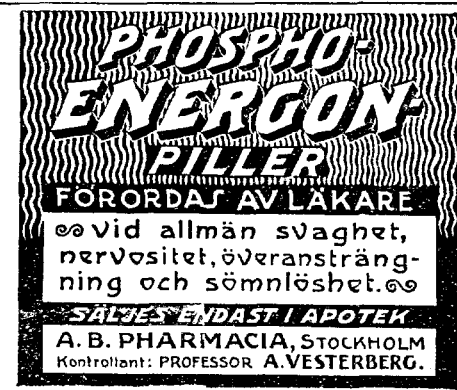
Sedan övergick fru Wicksell något till talet om kvinnans plats i hemmet och bevisade, att just Första kammarens höger stöjt sådana petitioner, som från rösträttsråd framlämnats för att genom bättre trygghet ekonomi för barn och mödrar bereda möjlighet för kvinnorna att stanna i hemmet hos sina barn. Detta ger blott en liten inblick i det gedigna och varma föredraget, som hälsades med stormande applåder.

Sedan bestogs talarstolen av teol. dr Nyström, ordförande i männens lokalavdelning av F. K. P. R. i Malmö, som behandlade "Kvinnornas rösträttsfråga ur human synpunkt". Talar- ren utvecklade på sitt vanliga medrykande och värtaliga sätt sitt ämne och uttalade, att ett hårt ansvar drabbar den representation, som tillbakavisar halva nationen, när den ärligt och målmedvetet räcker handen för att hjälpa och stödja fosterlandet, i synnerhet under dessa hemsökelsens tider. Och det tror jag, vi alla kände, ty att just nu, när vi kvinnor så tungt fått känna tidens tryck, bliva stötta tillbaka, när vi ärligt och modigt begärde att under ansvar få dela bördan, det kändes tungt! — — — Men, "låt oss hålla värmen kvar".

Slutligen antogs följande resolution: "Män och kvinnor från skilda trakter av Skåne till ett antal av 5,000, samlade till offentligt möte i Malmö den 9 maj 1918, uttala en bestämd protest mot att Första kammaren utan bärande skäl även detta år fällt kvinnornas rösträttsfråga."

Även av följande föreningar ha protestmöten hållits, vid vilka samma resolution antagits:

Alfta, Alnö, Arvika, Bollnäs, Bredbyn, Broby, Brunskog, Bräcke, Eksjö, Eskilstuna, Falkenberg, Falköping, Finnekumla, Gävle, Hanebo, Huddinge, Härnösand, Hörby, Höör, Johannishus, Karlskrona, Katrineholm, Kiruna, Klippan, Koppberg, Kristianstad, Krokstrand, Landa, Linsell, Lysekil, Mora, Motala, Mölnlycke, Norrahammar, Nyköping, Ronneby, Rönninge-

Olika vägar mot samma mål.

Inom Frankrikes kvinnliga rösträttsvärld göra sig numera två olika riktningar gällande. Den ena representeras av La Comité d'Action Suffragiste, som med kraft och energi arbetar på att parlamentet omedelbart skall uppta kvinnorösträttsfrågan till behandling och utan uppskov sätta kvinnorna i tillfälle att utöva sina medborgerliga rättigheter. Den andra riktningen, som erkänner energin och entusiasmen hos den unga rörelsen, representeras av L'Union Française pour le Suffrage des Femmes, som länge arbetat för kvinnorösträtten, men är försiktigare och trögare. Den anser det klokare att för närvarande icke sträcka sina anspråk högre än till den kommunala rösträtten och att, när den är vunnit, börja arbetet för den politiska.

Föreningen anser den nya rörelsens propaganda olämplig ur nationalistisk synpunkt, men man kan knappast undgå att skänka sin sympati åt en sammanslutning, som med kraft hävdar att dess fråga bör lösas genast, då man vet hur lojalt de franska kvinnorna deltagit i samhällsarbetet under krigsåren, och ur fosterländsk synpunkt kan det väl knappast motiveras som olämpligt att kräva den rätt, för vars utövning man visat sig inneha betingelserna.

Tumba, Sandviken, Skara, Simrishamn, Skellefteå, Sködinge, Stockholm, Strömstad, Strömsund, Surte, Svartvik, Sävsjö, Söderköping, Sölvesborg, Torshälla, Trollhättan, Ulricehamn, Umeå, Uppsala, Varberg, Veland, Vimmerby, Visby, Vivsta varv, Vänersborg, Västerås, Västmanlands länsförbund, Växjö, Ämmeberg, Ätvidaberg, Östersund.

Små grytor ha också öron.

Far och mor och småflickorna sutto vid frukostbordet i det ljusa, vackra matrummet. Det stod friskt björklöv i blomglasen, och det var våren själv, som fläktade in genom fönstren. Endast fru Karin själv såg en smula trött och medtagen ut, och när hon mätt upp Britas ransonerade grötportion, utbrast hon med en suck av lätt-nad:

— O, så skönt att det är slut nu.

— Menar du havregrynen? undrade professorn, som för tillfället hade sin tankeverksamhet inriktad på livsmedelsproblemet.

— Ånej, jag menar rösträttsmötet. Jag kan inte sova på nätterna, om jag så bara har ett lillfinger med i arrangemangerna.

— Och nu bar du hela bördan. Är ni kvinnor alltid så där samvetsgranna?

— Jag antar, om det nu är en dygd, att den är medfödd hos de flesta. Kanske därför att vi under generationer fått upphöja detaljer till huvudsaker. Men vad nu mötet beträffar, så var det en succés.

— Obetingat. De tre talarinnorna kompletterade varandra och då Första kammaren så beredvilligt bestått sprängömmen, blev explosionen så lyckad man kunde önska.

— Sprängde dom människor i luften? undrade lilla ljushyllta Brita.

— Nej, men deras åsikter, vilket är nästan lika farligt, svarade professorn och högg med ett energiskt snitt toppen av sitt ägg.

— Pappa gör som Jesus, han talar i bilder, sade tioåringen Astrid förklarande, men mamma vad är det egentligen rösträttskvinnorna vill?

— De vill hjälpa till att göra världen bättre och människorna lyckligare. De vill försöka att ändra lagarna så att det inte längre skall finnas så många små barn, som lider nöd och umbäranden.

— Kan dom det då?

— Det går inte på en gång, men rösträttskvinnorna vill åtminstone inte hindras i att arbeta för vad de anser vara rätt. När du härom dagen ville hjälpa Mina i köket, så sade hon: "Det kan inte Astrid", men när hon till slut lät dig försöka, såg hon att hon hade nytta av dig.

— Men varför får inte rösträttskvinnorna också försöka?

— Därför att det sitter en del herrar i riksdagen som inte vill tillåta dem det. De är lika envisa som Mina och tror bara att det är de själva som duger något till.

— Stygga gubbar! utbrast Brita snusförnuftigt.

— Ja, så snälla är de just inte, sade mamma leende, det är aldrig snällt att inte unna sin nästa vad man unnar sig själv.

— Kan inte mamma resa upp och tala med de där gubbarna, undrade Astrid, som hade en osviklig tilltro till sin mors förmåga att ställa allting till rätta.

— Hjälpte det, skulle jag resa ned till Stockholm i morgon dag, men det vore lönlöst, Astrid lilla, och äg nu upp din gröt, annars blir den kall och dålig.

Professorn såg upp från morgontidningen.

— Hör du, jag såg aldrig till Ester Almén i går. Jag tycker inte att någon av er i styrelsen borde saknats på protestmötet.

Fru Karin rodnade.

— Hon har väl inte blivit sjuk?

— Nee-j.

— Kära barn, sade professorn skrottande, jag vet att ingenting plågar ditt feministiska samvete så som att behöva dra fram ofördelaktiga saker om kvinnorna, men herre gud, vi är ju alla människor och till mig kan du väl tala rent ut.

— Nåja, du vet att en avdelning av Dramaten var här i går, och det är så ytterst sällan vi får något till livs i den vägen.

— Och Första kammarens avslag får ni regelbundet varje år, menar du, så att år 1919 har vi åter ett protestmöte, men kanske inte de Wahl och Bosse.

— Vad jag menar, det vet du. Jag anser att man bör försöka ett personligt nöje för sakens skull.

— Men så resonerade inte Ester, utan hon gick på teatern i stället.

— Jag har hört talas om riksdagsgubbar, som suttit och spelat schack, då deras röster behövs i voteringen, sade fru Karin en smula retligt.

— Ja, men det var vi det.

— Usch, nu är du stygg.

— Inte gräla, inföll Brita och lyfte ett litet neutralt pekfinger.

Astrid satt tyst, men hon såg tankfull ut, och så blev det tid för henne att spat-

sera till skolan. På eftermiddagen var hon ute och lekte med sina kamrater, men på kvällen, när hon låg nedbäddad i sin vita säng, och mamma duschade över Britas lilla runda lekamen vid tvättstället, sade hon:

— Mamma, vill inte rösträttskvinnorna att allting skall bli bra i världen?

— Jo, lilla Astrid.

— Men varför är inte alla kvinnor rösträttskvinnor då?

— Därför att inte alla vill det rätta och goda.

— Men Annas och Signes och Gerdas namn är inte rösträttskvinnor.

— Det finns också sådana, som inte har tänkt över saken, ser du, och det är för deras skull vi håller möten. Vi försöker upplysa dem så att de ska förstå hur många orättvisor det verkligen finns. Somliga har det så bra att de inte tänker på andra, som har det sämre än de.

— Tror mamma att det skulle bli fred, om kvinnorna hade rösträtt?

— Ja, Astrid, det tror jag, om alla jordens kvinnor höll riktigt enligt tillsammans och ville detsamma.

— Skulle ni få rösträtt då också, om ni allesammans höll ihop?

— Ja, det tror jag.

— Men mamma, då får man inte göra som tant Ester, man får inte gå på teatern i stället för på rösträttsmöte.

Logiken i barnets yttrande slog fru Karin så att hon blev stum.

Gurli Hertzman-Ericson.

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

En brevväxling.

Med anledning av mottagandet av Landsföreningens protestskrivelse, som tillställts samtliga högertalarna i riksdagsdebatten, lät hovrättsrådet K. J. Ekman i Aftonbladet den 4 maj införa följande brev:

Till

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Jag har i dag mottagit eder, i en synnerligen förolämpande ton avfattade skrivelse angående Första kammarens behandling av frågan om kvinnans politiska rösträtt.

Ehuru jag personligen är en principiell anhängare av densamma, är det mig omöjligt att med någon sympati se på denna fråga, så som den framföres av Landsföreningen och dess meningsfränder.

Den bytespolitik, om vilken statsministern i sitt olyckliga anförande talade och som i den mig tillställda skrivelsen även beröres, är dessutom för mig och, så vitt jag känner, för varje högerman inom kammaren fullkomligt främmande. Vad skulle tillbytas eller bortbytas?

Det vore gagneligare, om Landsföreningen ville söka klargöra för vänsterns ledning, att någon kvinnlig rösträtt icke kommer att inskrivas i Sveriges grundlag förrän partierna gått varandra till mötes.

Kanske är det så, att vissa ledande krafter inom vänsterblocket icke hade så synnerligen mycket emot, om en högre ålder stadgades för de kvinnliga väljarna och att frågan finge behandlas i samband med övriga författningsfrågor — om de blott därmed icke ohjälpligt bröte med sina allierade längre till vänster?

Där torde det förnämsta hindret sitta. Liksom nykterhetsfrågan löstes i samma stund som vänsterblocket remnade på lokala-vetofrågan, så torde också den kvinnliga rösträttsfrågan komma att lösas, så snart tillmötesgående från en tillräcklig del av vänstern visas.

Med förolämpningar vinner man inga parlamentariska framgångar. Det torde årets röstsiffror i frågan i Första kammaren hava tillräckligt visat.

Ej heller geuom att frågorna sättas på sin spets, såsom skedde lång tid — alltför länge — i nykterhetsfrågan och såsom även i denna fråga hittills skett.

Stockholm den 2 maj 1918.

K. J. Ekman.

Till svar därå publicerade Landsföreningen i Aftonbladet den 11 maj nedanstående genmäle till hovrättsrådet K. J. Ekman:

Till

Ledamoten av riksdagens Första kammare
Hr hovrättsrådet K. J. Ekman.

Då ni i edert brev till Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt betecknar vår skrivelse såsom avfattad i en "synnerligen förolämpande ton" bedja vi att få meddela att denna vår protest var ett sant uttryck för den starka känsla av indignation som högerns avslag i rösträttsfrågan och de härför angivna skälen uppväckt hos de rösträttskrävande kvinnorna, en känsla som även förefinnes hos kvinnor inom högerns egna led.

Då t. o. m. en av moderata partiets mest framskjutna män, professor Hjärne, under debatten fastslog att det verkar nedsättande på kammarens anseende att komma med skäl som ge sken av att vara en undskyllan, så må det förlåtas oss om vi ha samma uppfattning.

Likaså måste vi uttrycka vår förvåning över den bestämdhet varmed såväl ni som — under debatten — hr Trygger såsom otillbörlig avvistade varje misstanke om att högern skulle vilja använda kvinnorösträtten som föremål för köpsläende partierna emellan i författningsfrågorna. Det låter som om den sortens kompromisser vore något nytt och oerhört i vår svenska riksdagspolitik. Så är emellertid icke förhål-

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleupiste
Kgl. Hofblomsterhandel

Malmtorgsgatan 6, Stockholm

I kampen för rösträtten.

I Österrike ha socialdemokraterna upptagit en energisk kamp för kvinnorösträtten och under den stora fredstrejken uppsatte arbetarna kvinnornas kommunala rösträtt som ett villkor för att de skulle återgå till arbetet. Redan i februari månad väckte den socialdemokratiska deputeranden Hillebrand å sitt partis vägnar en motion om politisk rösträtt åt kvinnor, vilken skall tvinga regeringen att visa vad den verkligen bär i skulden och om den är villig att uppfylla sina löften till demokratin.

I motionen heter det bland annat: "Av samma orsaker, som göra det omöjligt att längre neka kvinnorna den kommunala rösträtten, kunna de icke heller utestängas från den politiska. Utsträckta plikter borde medföra utsträckta rättigheter, men kvinnorna sakna varje delaktighet i representationen. Stora politiska omvälvningar måste bli en följd av kriget. Folkens rätt att bestämma över sina egna öden och demokratiens rätt kan icke längre förhindras. Den hemliga diplomatin med dess intriger och ränker måste försvinna. Folken fordra att under öppna förhandlingar ingå traktater med varandra. Detta kommer att i framtiden öka parlamentets betydelse, och det kommer även att inom nationernas olika sektioner öka intresset för deltagandet i statens angelägenheter. Som arbetande samhällsmedlemmar, som medborgare, som mödrar och som släktets uppfostrarinnor ha kvinnorna rätt till politiskt deltagande. Rösträtten får icke längre undanhållas dem."

En genomgripande reform i folkundervisningen.

Vid riksdagens sammanträde den 8 maj beslöto kamrarna enhälligt inrättandet av obligatoriska tvååriga fortsättningsskolor av praktisk läggning och med påbyggnad av förberedande yrkesskolor. Reformen genomfördes under en samdräkt, som vittnar om att dess betydelse i den svenska folkundervisningen till fullo uppskattas.

landet. Vår oro är därför ganska förklarlig eftersom högern nödvändigt vill sammankoppla vår rösträttsfråga med övriga författningsfrågor. Samtidigt förebrår högern vänsterpartierna att de ej självmant framkommit med ett kompromissförslag i den kvinnliga rösträttsfrågan som skulle strida mot deras egen uppfattning, men överensstamma med högerns. Detta är väl snarare något nytt. Eljes brukar ju varje parti framkomma med sitt förslag till en frågas lösning, varefter man på ett eller annat sätt söker få en sammanjämkning dem emellan, eller åtminstone föreslår det ena partiet en sådan ändring i det andras förslag, att en kompromiss kan äga rum, om man verkligen önskar en lösning. Men ingen positiv ansats av något slag har nu utgått från högern i rösträttsfrågan, endast alla möjliga försök att komma den kungl. propositionen till livs. Det är detta som givit det starka intrycket av bristande god vilja och framkallar den allmänna indignationen.

Stockholm den 7 maj 1918.

Landsföreningens för kvinnans politiska
rösträtt verkställande utskott.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR

STOCKHOLM

1 Barnhusgatan 1

(hörnet av Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare

MÖBLER

i ek, mahogny, valnöt samt andra träslag äfven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

Feministisk litteratur.

HILDA SACHS: *Kvinnoporträtt*, Tidens förlag. Pris 3 kr.

Samma dag, som Förstakammarhögern gav sin fällande dom över regeringspropositionen om kvinnans politiska rösträtt, förelåg Hilda Sachs senaste bok i tryck, och man kunde ej annat än göra den reflexionen, att Första kammaren bland annan lektyr före debatten borde haft detta arbete till begrundande.

Vid genomläsandet av boken ser man liksom i blixtljus framför sig en grupp av de kända ansiktena från kvinnomöten och sammanträden, och just de kvinnor, som det är en ära för den svenska kvinnorörelsen att äga, de, som åt Sverige givit en hedersplats i kvinnosakens världshistoria i våra dagar.

De flesta av dem, vilkas porträtt förekomma i boken, hava genom sitt dagliga arbete utfört gärningar, som många män kunde känna sig stolta över: villigheten att offra tid och krafter i samhällets tjänst och till medmänniskors bästa har varit gränslös, arbetsförmågan långt över medelmåttans, och insatsen i landets kultur, i dess utveckling och dess sociala liv avsevärd. Mångas meritförteckning är så lång, att man knappast kan fatta, att en enda människa arbetat så mycket.

Hilda Sachs, som i flera årtionden nppmärksamt följt utvecklingen hos kvinnorörelsens olika grenar och personligheternas insats på skilda områden, lämpar sig särskilt att skriva dylika monografier, och hon har löst denna sin uppgift på ett synnerligen lyckligt sätt.

Författarinnans aldrig sinande entusiasm, hennes varma övertygelse, hennes tro på kvinnorna, hennes säkra psykologiska blick samt det taktfulla framställningssätt, som särskilt utmärker hennes journalistiska verksamhet, göra detta lilla arbete ej blott till en synnerligen innehållsrik uppslagsbok, utan även till en värdefull tillökning av den feministiska litteraturen.

N. K.

HILDA SACHS: *Män och barn*. Frams förlag. Pris 25 öre.

Bland de skrifter som sett dagen med anledning av de nya barnavårdslagarna finns — så vitt jag vet — endast ett inlägg av en kvinna, nämligen broschyren "Män och barn" av Hilda Sachs.

Äntligen kvinnosynpunkter på vår egen hjärtefråga!

Uttrycket "kvinnor och barn" äro vi förtroga med från tidernas början, men "män och barn" såsom på något sätt samhöriga är ett nytt begrepp, som förtjänar att beaktas.

De nya barnlagarnas syfte att väcka fadersansvaret, ger förf:n sitt erkännande, men hon anser att vid sidan av den ekonomiska plikten bör stå den moraliska; det är *faderskapets anda* som måste ingjutas hos männen och ansvaret gälla *alla* barn, vare sig de äro födda inom eller utom äktenskap.

Förf:n säger på ett ställe: "alla mödrar skola förstå mig". Samma uttryck kan användas om de åsikter hon gör sig till tolk för; alla kvinnor skola förstå dem och vara tacksamma för att mycket av vad de anat och tänkt nu kommit fram i klar och fast form och med även nya synpunkter, grundade på en kvinnas uppfattning och medkänsla.

F. C.

Detta märke är en garanti
då Ni köper en symaskin.
Begär alltid Husqvarna!

Gulli Petrinis spex i Göteborg.

För att få in pengar till fortsatt upplysningsverksamhet bjöd Göteborgs F. K. P. R. på spex två kvällar förra veckan. I början hade föreningen visst inte så högtflygande planer utan inskränkte sig till att hoppas på något så när fullsatt salong första kvällen, den 29 april, på Nya teatern. Det blev emellertid inte bara fullsatt salong utan så stormande förtjusning, att spexet fick ges da capo samma vecka. När det så den 2 maj spelades på Lorensbergsteatern, var bifallet fortfarande så ihållande, att den, som skriver dessa rader, för sin del tror, att det skulle samla talrik publik minst en gång till trots fagra majkvällar och andra lockelser.

För R. f. K:s läsare är spexet ingen nyhet. Det har ju redan förut tjugat stockholmarna och refererats i dessa spalter. Men det är ett ännu bättre kriterium på dess förträfflighet, att det ävenledes lyckades göra göteborgarna betagna. Detta påstående är ingalunda ett utslag av självförhävelse eller lokalpatriotism, utan snarare tvärtom, för det är nu en gång så, att det behövs något "noch nie dagewesenes" för att förflytta de av naturen något tillknäppta göteborgarna utom sig själva. Och de xoro utom sig! Men det var heller inte underligt, att de voro betagna! Gulli Petrinis fina, älskvärda satir möter en mingsan inte alla dagar. Man är tyvärr van vid grövre artilleri. Än för hon oss in bland en samling välvisa riksdagsmän i denna den bästa av världar, än styr hon med säker hand sitt luftskepp mot åtminstone i mångas ögon högre rymder, till Mars, krigets förlovade land, "den manliga renässansens" hemort, där knappast någon "fredsoffensiv" hotar, utan krigstillståndet är permanent och tryggt — ty vad förmår väl där "Kvinnornas utbildningsfackförening" med sin strejk, magarna äro där redan "omlagda" för den nya tidens krav! — Men det är väl inte värt att börja berätta; då vill man bara fortsätta, och vi få väl anse, att spexet redan är känt. Vi ville bara tacka doktor Gulli Petrinis för vad hon här givit oss av gott humör, kvickhet och behag. Vi vänta på mera av det slaget!

Det var fru Manda Björling, som lett inspelningen, och som båda kvällarna belönades med välförtjänta inropningar och applåder. Och "vår Anna-Stina" var en tjugande Beatrice. Det var inte bara professorn och flygaren, hon lade för sina fötter den kvällen, "das ewig Weibliche" slog an både på Mars och bland publiken. Dessutom fanns det många inom härvarande F. K. P. R. välkända förmågor, som man med glädje återsåg. Spelet var gott på alla händer. Apropos, en särskild honnör förtjänar den plastiska dansen på Mars!

Men efter lek kommer allvar. Och kanske räcker icke ens det sista ordet för att uttrycka, vad säkert alla kände, då de enhälligt instämde i den protest, fru Carlberg vid föreställningens slut uttalade mot Första kammarens sätt att avfärda vår rösträttsfråga. Det var icke bara allvar utan sorg och förtrytelse, som besjälade alla, och som tillsammans med den ljusa stämning, som rätt förut under kvällen, tyktes förena oss allt fastare till fortsatt kaup mot en alltför "manlig renässans".

Olga Lorentzon-Bergmann.